

Iránytű Intézet rövid elemzés

2012.03.20.

„Jurátuskard” és „rablánc” – Politikai beszédek március 15-én

Orbán Viktor beszéde

Orbán Viktor ünnepi beszéde a korábbi években elhangzottakhoz képest számos újdonságot tartalmazott. A kormányfő egy – az ünnepi tematikára jellemző emelkedettséget sem mellőző – politikai programbeszédet mondott. Ennek központi üzenete a Fidesz kommunikációs stratégiájába is jól illeszkedő „szabadságharc-fogalom” történeti motívumának aktuálpolitikai interpretációja volt. A miniszterelnök erős hangvétellű kritikát fogalmazott meg az Európai Unió intézményeivel, és azok Magyarországgal kapcsolatos álláspontjával szemben, amivel nem pusztán saját választói bázisának üzent. Orbán az egész nemzetet szólította meg, ugyanakkor üzenete szélesebb közönség, a „sok tízmillió, csendben tűrő, rejtett Európa” számára (amit a tömegben a több ezer lengyel szimpatizáns képviselt) is releváns gondolatokat hordozott. A kormány tényleges EU-politikája, valamint az Unióval kapcsolatosan a magyar társadalom irányába – kommunikációs síkon – képviselt attitűdje közötti különbségek az utóbbi időben egyre szembetűnőbbek. Orbán Viktor ezúttal a Jobbik retorikai eszköztárából is bőszégesen merített.

A miniszterelnök már a beszéd elején jelezte, hogy mondanivalója túlnyúlik az ünnepélyes múltidézésen. Orbán párhuzamot vont 1848 és a jelenkor politikai programja között, amelyet a Békemenet fő jelszavával („Nem leszünk gyarmat!”) foglalt össze, s melynek nyomán a magyar nemzeti érdekeket negligáló Habsburg Monarchia és a nemzetállami szuverenitást csorbító uniós törekvések kerültek egymás mellé. A történeti alkotmányt és a polgárosodás programját egyaránt ellenségesen szemlélő Bécs és az új Alaptörvénnyel szemben súlyos kritikákat megfogalmazó Brüsszel képe szinte

egygyé olvadt. A (külföldi) politikai támadások keresztüzében a kormányfő 1848 üzeneteit vonultatta fel, s az ezek között meglevő szoros kapcsolattal utalt az eltérő habitusú, különböző nézeteket valló politikai erők közös cél mentén történő együttműködésének szükségességére: „egyszerre van szükségünk a radikális Petőfire, a tette kész Kossuthra és a bölcs Széchényire”. Orbán Viktor megfogalmazott téziseit a történelem igazoló erejével igyekezett alátámasztani, amikor 1848 feudális viszonyokat lebontani szándékozó reformküzdelmét, az 1956-os forradalom célkitűzéseit és 1989 vívmányait, mint sokáig eltagadott, majd a történelem által visszaigazolt törekvéseket vonultatta fel. Petőfire reflektálva tette fel a kérdést a miniszterelnök: „Tartjuk-e még az esküt? Szabad-e ma a magyar?” – utalva a magyar társadalom előtt álló szociális és gazdasági kihívások sorára. A nehézségekkel való szembesítés után Orbán pozitív üzenetként a szabadság („szabad magyar élet”) kivívásához elengedhetetlen egységet nevezte meg, mely tulajdonképpen a szuverenitás és a kormányzati döntési alternatívák szabad mérlegelésének, tehát a politikai mozgástér és az útválasztás lehetőségének záloga. Az állami szuverenitás védelmén túl hangsúlyos üzenetként fogalmazta meg a kormányfő az Unió intézményei által alkalmazott kettős mérce elutasítását, utalva a Magyarország ellen kilátásba helyezett szankciókra. Az állami szuverenitás talán legerősebb kifejeződése, szimbolikus jelentőséggel is bíró aktusa maga az alkotmányozás, az alaptörvény megalkotása és elfogadása. Az ezzel kapcsolatos nyugati bírálatokra, valamint nemzetközi kritikákra és ajánlásokra határozott választ adott a miniszterelnök: „mi magunk írjuk az alkotmányunkat, nincs szükségünk számárvezetőre, és nem kérünk az idegenek kezünket irányítani akaró kéretlen segítségéből se”; majd a magyar alkotmányozási folyamatba beavatkozni kívánó szereplők magatartását alig burkoltan Moszkva egykori gyakorlatával vetette össze („jól ismerjük a kéretlen elvtársi segítség természetrajzát, és felismerjük akkor is, ha nem vállapos egyenruhába, hanem jól szabott öltönybe bújik”). Egyértelművé vált tehát, hogy az Alaptörvény tekintetében a kormány nem kíván engedményeket tenni, az alkotmányozás kérdését pedig kizárólagos nemzetállami hatáskörnek tekinti. A Magyarországon lejátszódó folyamatokat a kormányfő szélesebb dimenzióba helyezve hitet tett amellett, hogy az országra „gyanakvó szemekkel néző” brüsszeli bürokraták nézeteivel és gyakorlatával szemben diadalmaskodni fog az új utakban, az adósságból való kitörésben, az erős nemzetállamokban és a spekulánsok uralmának letörésében gondolkodók küzdelme, amivel tulajdonképpen a fősodratú európai politikai

gondolkodásmód antitézisének hirdette meg. A Magyar Nemzeti Bankkal kapcsolatos jogi szabályozás, az Európai Bizottság és Magyarország közötti vitás kérdések egyike. A Bizottság által elvárt változtatások az MNB nemzeti jellegét tovább gyengítenék, egyúttal szimbolikusan (eskütétel kérdése) is betetőznék az ország legfontosabb pénzügyi és gazdaságpolitikai eszközének, a nemzetközi szereplőktől való teljes pénzügyi függőségét. Erre hivatkozva jegyezte meg a miniszterelnök: „nem az a független nemzeti bank, amelyik a nemzetétől független, hanem az a Nemzeti bank független, amelyik az idegen érdekektől megvédi a nemzet gazdaságát”. Ehhez hasonló retorikai szófordulatot eddig csak Jobbikos politikusoktól hallhattunk, ezért ez a kijelentés is komoly elmozdulást jelent a korábbi defenzív – a PSZÁF és az MNB összevonása elleni, EU és EKB-s (Európai Központi Bank) tiltakozás miatt – kormányzati állásponthez képest.

Orbán Viktor hangsúlyozta, hogy az ország nincs egyedül e harcban, a szuverenitás és a keresztény európai értékek mellett kiálló, a mainstream gondolkodásmódot és kiüresített értékrendet elutasító „rejtett Európa” erőire számíthat, majd önsajnálattal helyett bátorságra buzdított. Az „oktondi béka” megfőzésének példáján keresztül igyekezett szemléltetni a „modern kor gyarmatosítóinak” gyakorlatát, majd a „gazdasági szabadságharc” újradefiniálására tett kísérlet keretében sorolta fel a kormány eddigi erőfeszítéseit (pl. családok kiszabadítása az adósságválságból, alkotmányozás, nemzet határokon átnyúló újraegyesítése, bankok megadóztatása, állam megújítása). Orbán Viktor végül megismételte, hogy egyenlő elbánást követel az ország számára (tudatos választás volt az „Igazságot Magyarországnak” jelszavának használata is), ugyanakkor – utalva a globalizált kapitalizmus tendenciáira – megjegyezte, hogy a jelenlegi gazdasági-társadalmi modell helyett paradigmaváltásra van szükség, Európának is meg kell újulnia, vagy maga is gyarmati sorba süllyed.

A miniszterelnök egy, az EU-val szemben szokatlanul konfrontatív beszédet mondott, melynek során egyszerre kívánta megvédeni kormánya eddigi intézkedéseit, reflektálni az Unióval szembeni növekvő társadalmi bizalmatlanságra és ellenérzésekre, valamint a tradicionális európai értékek renovációjának szükségességét is hangsúlyozta. Mindez akár „radikális” politikai programként is hatna, ha a kormány valódi elkötelezettséget mutatna ebbe az irányba. Ennek azonban a reálpolitika szintjén mindezidáig kevés jelét

látni, így azt a kettős mércét, melyet Brüsszelen kér számon a miniszterelnök, saját maga is hatásosan alkalmazza a politikai kommunikáció területén.

Vona Gábor beszéde

Vona Gábor beszédének vezérmotívumaként egy határozott kormány- és rendszerkritikát fogalmazott meg, miközben felhívta a figyelmet néhány kardinális politikai kérdésre. A Jobbik elnöke ünnepi beszédének kezdetén a Kelet és Nyugat között szabadságáért sok évszázados küzdelmet folytató magyarságról szólt, emlékeztetve, hogy a történelem folyamán nemcsak kelet felől törtek rá az országra. (Ezt a megállapítást emelte át az Európai Unióhoz való viszony értelmezési keretébe.) A történeti visszatekintés során főként 1848 és 1956 küzdelmének jelentőségét kiemelve fejtette ki, hogy „ha valakik tudják, hogy mit jelent a szabadság, akkor Attila unokái tudják, mi tudjuk”, utalva arra, hogy a magyar nép története, a szabadságvágy és a függetlenségi harcok története. Ezt a történelmen átvonuló permanens küzdelmet aktualizálta a Jobbik elnöke, amikor a jelenkor globalizált világában helyét kereső Magyarország kormányának teljesítményét értékelte, kiemelve, hogy a hivatalos kommunikáció ellenére sem szabadságharc, sem forradalom, sem valódi rendszerváltás nem történt a Fidesz kormányra kerülésével.

Vona felidézte, hogy máig nem került sor valódi elszámoltatásra, a politikai foglyok pedig nem nyertek szabadságot. A kormány gazdaságpolitikáját bírálva megjegyezte, hogy az IMF által támasztott követelményeknek való megfelelési szándék, és a nyomában várható megszorításokra épülő fiskális korrekciós lépések, nem nevezhetők gazdasági szabadságharcnak, igazi rendszerváltásról pedig addig nem beszélhetünk, amíg a Fidesz nemet mond az ügynöklisták nyilvánosságra hozatalára. (A Fidesz utóbbi kérdésben való következetlensége és megosztottsága rendkívüli támadási felületet biztosít az ellenzék számára, miközben a kormánypártok gyakran alkalmazott antikommunista retorikáját gyengíti.) A Jobbik elnöke kontrasztot vont 1848 fiatalsága (a Márciusi Ifjak) és az országot vezető „1989-es” ifjak között, utóbbiakat „egy hazug rendszerváltozás hazug szülötteinek” nevezve. Velük – a valódi rendszerváltást elsikkasztó politikai elittel – az „új politikai nemzedéket” állította szembe (a „2006-osok politikai nemzedékét”), mely a magyar nemzet egy baljós korszakában, a 2004. december 5-i népszavazás kudarcának és az 1956-os forradalom 50. évfordulóján

lejátszódo gyalázatos eseményeknek az árnyékában, azokra adott válaszként született meg. A „szabadság”, „igazság” és „rend” hármasságát fogalmazta meg a Jobbik elnöke, különbséget téve a szabadosság és a szabadság fogalma között, amivel a jelenkor liberális szabadságfelfogásának bírálata adta. A szabadság hiányára utalva jegyezte meg, hogy a valódi szabadság a döntés, a választás lehetőségét feltételezi, ami nézete szerint nem adatik meg a liberális demokráciában (amit a pénz diktatúrájával azonosított a pártelnök). A pártelnök, a liberális demokrácia által kínált döntési szabadság tartalmát szemlélve jelentette ki, hogy a magyar népnek csupán annyi adatik, hogy négyévente választhat a „jobb-liberális Fidesz vagy a bal-liberális MSZP között”, majd a szabadság hiányáról szólva egyértelművé tette: „Ma Magyarország egy gyarmat”, a szabadságért, a „szebb jövőért” pedig a jelen generációinak kell harcolniuk. Vona Gábor az országot gyarmatosító, a magyar állami szuverenitást korlátozó hatalmat az Európai Unióval azonosította: „És ha a szabadságunkat az Unió veszélyezteti, akkor az Unió ellen fogunk harcolni”. A fiskális stabilitási paktumnak a parlamenti többség általi megszavazását a szuverenitás további közösségi szintű csorbításaként értékelte, hangsúlyozva a kormánypártok felelősségét. A pártelnök egyúttal az EU-tagságból fakadó anyagi előnyök és hátrányok közötti elhallgatott aránytalanságra is felhívta a figyelmet. A Magyar Nemzeti Bank függetlenségének kérdésével a Jobbik elnöke is foglalkozott, s az Európai Bizottság javaslatát minősítve tette fel a kérdést: „Mitől független a jegybank? Magyarországtól független”. A 2014-ben lejárató földvásárlási moratórium kapcsán emlékeztetett, hogy a kormány még mindig adós egy (kétharmados) földtörvénnyel, ill. nem mutat kellő elkötelezettséget a magyar földtulajdon védelmének terén (utalva a március 12-i napirend előtti vitára), egyúttal kilátásba helyezte, hogy a Jobbik „nem Békemenettel, hanem harci menettel” is megvédi a magyar földtulajdont. A Magyarország ellen irányuló elmarasztaló lépések és uniós szankciók vonatkozásában Vona Gábor hangsúlyozta az MSZP EP-képviselőinek és Andor László uniós biztosnak a felelősségét. A Jobbik elnöke mondanóját egy egységes nemzeti oldal megteremtésének szükségességével zárta, melyben fontos szerep juthat a civil szférának is „több zászló is lehet, de egy tábor kell”). Úgy tűnik, hogy ezzel a Jobbik, nem csak a civil, de a jobboldali szavazók számára is egy jól megfogalmazható és a Fidesztől könnyen megkülönböztethető reális lehetőséget vázolt, melyben a vezető kormánypárt „kis gömböc” ars poeticájának „az egy a tábor, egy a zászlónak” állít nyílt konkurenciát. Így tehát egyszerre képes megteremteni a politikai és társadalmi üzenetei

markáns, radikális – a Fidesztől lényegesen eltérő – képviselőjét, ezzel együtt a szövetségkeresés tekintetében pedig, a kormánypártnál jóval kompromisszum később álláspontra helyezkedik, ami akár vonzó is lehet a jobboldali gondolkodású civil szervezeteknek. Végül a reálpolitika határait mérlegelve szólt a szabadságharc szükségességéről.

Gyurcsány Ferenc beszéde

Gyurcsány Ferenc ezúttal is a tőle megszokott kommunikációs stratégiát követte. Már a beszéd kezdetén élesen konfrontatív hangnemet választott, amikor kijelentette, hogy „Petőfi megvetné Orbánt”, a második Orbán-kormány eddigi tevékenységét pedig – ellentétben a nemzet és polgárai számára nagyobb szabadságot kiharcoló márciusi forradalommal – ellenforradalomnak nevezte. Gyurcsány ezután kifejtette, hogy ünnepelés helyett ’48 üzenetét, a szabadságot gyászolhatjuk, mely állítását politikailag megkonstruált kontradikciós történelmi párhuzamokkal próbálta alátámasztani (sajtószabadság – média cenzúrája; állam és egyház különállása – „előjogokkal helyzetbe hozott, konzervatív, keresztény államalakulat”; jobbagyfelszabadítás – „új nyomorultak tíz- és százazrei”, stb.) A miniszterelnök és „rendszerének” bírálata végigvonult az egész „ünnepi” beszéden, melyet Gyurcsány jól érzékelhetően az (egykori) szocialista szavazóbázis magját adó hallgatóságban, a jelenlegi kormányfő személyével szemben meglévő erős ellenérzésekre épített. Az előző kormányok teljesítményének értékelése során a volt miniszterelnök megjegyezte, hogy azok minden hiba ellenére a szabadságot, a köztársaságot és az emberi méltóságot védték. E ponton Gyurcsány ismét a ’89-es örökség és elvi önmeghatározás talajára helyezkedett – magának vindikálva a rendszerváltás eszmeiségét –, majd azzal szembeállítva igyekezett felvázolni politikai ellenfelei „természetrájtát”: Orbán „alkotmányos puccsot” hajt végre, lerombolja a plurális demokráciát, tevékenysége „a kizárólagos hatalom megszerzésére és ennek a hatalomnak gyakorlására irányul”. Utóbbi tételre hivatkozva alkotmányos kötelességnek nevezte az e törekvésekkel szembeni fellépést. Gyurcsány tehát az alkotmány részét képező jogállami garanciák sajátos politikai interpretációjával igyekezett mozgósítani híveit, illetve a jelenlegi kormánnyal szemben állók megosztott táborát. A Demokratikus Koalíció (DK) elnöke ezután az Alkotmánybíróságot vette célkeresztbe a Szabadság és Reform Intézet beadványának érdemi vizsgálat nélküli elutasítása miatt, amely arra irányult, hogy „mondja ki az Alkotmánybíróság, hogy ez a hatalom nem egyszerűen

illegitim, de illegális is, alkotmányellenes és törvénytelen”. A pártelnök ezután „alkotmányos blokáddal” (amelynek definíciójával mindeddig adós maradt) fenyegette meg az AB-t arra az esetre, ha a testület 30 napon belül érdemben nem foglalkozik a beadvány elutasítása miatti alkotmányos panasszal, illetve nem veszi napirendre a beadványban foglaltakat. Ezzel a lépéssel a volt kormányfő az általa szavakban védett demokratikus intézményrendszer egyik kulcsintézményét, az Alkotmánybíróságot támadta politikai megfontolásokból, hiszen jogi szempontból értelmezhetetlen az az érvrendszer, amelyet a beadvány tartalmaz. Az Orbán-kormány antidemokratikus működésének és az új rendszer gazdasági körökkel összefonódó hatalmi bázisának kiépítéséről, a politikai korrupcióról való értekezés után egy, az MDF egykori kezdeményezésére emlékeztető „Tiszta Kezek Bizottságának” megalakítását javasolta a transzparencia növelésének céljából. Gyurcsány ezután Európa és a kereszténység viszonyáról szólt, különbséget téve a keresztény értékek (mint az európai identitás részét képező fundamentumok) és az egyház hatalma, „privilegiumai” között, amivel jól érezhetően a katolikus egyházat vette támadás alá. A volt miniszterelnök a szociális demagógia eszköztárát is bevetve ostromozta a jelenlegi kormány teljesítményét, majd a frakcióalakítás körüli problémák vonatkozásában bírálta mind a jelenlegi kormányt és a mögötte álló parlamenti többséget, mind az MSZP-t, utalva Mesterházy Attila tavaly októberi Kövér Lászlónak címzett levelére, mely megnehezítette a DK frakcióalakítási kísérletét. Gyurcsány a nyilvánosság, a civilek támogatását kérte a frakcióalakítás ügyéhez. Beszédét végül a társadalmi szolidaritás fontosságának hangsúlyozásával és a plurális, szabadelvű politikai krédón alapuló program szükségességével zárta.

Mesterházy Attila beszéde

Az MSZP a fővárostól távol, Esztergomban tartotta központi ünnepi rendezvényét. A helyszínválasztást Mesterházy Attila a városban uralkodó állapotokkal indokolta („Esztergom olyan kicsiben, mint az ország nagyban”), utalva a polgármester és a közgyűlési többség között feszülő, a város működtetését már-már megbénító ellentétekre. A „kihelyezett” rendezvényre legalább ennyire releváns okot szolgáltatott azonban az a tény is, hogy az MSZP képtelen tömegrendezvényeket szervezni, kellő létszámban mobilizálni híveit, ami egy vidéki helyszín esetében kevésbé lehet szembetűnő.

Mesterházy beszéde elején igyekezett eloszlatni az MSZP hazafiatlanságával, „nemzetietlenségével” kapcsolatos vádakát, melyek a Magyarországot elítélő EP-határozat megszavazása, illetve az országgal szemben kilátásba helyezett szankciókkal kapcsolatos szocialista magatartás miatt kerültek ismét felszínre. Az pártelnök ezután a nemzeti szimbolika és 1848 üzenetének kisajátításával vádolta meg a Fideszt. A beszéd 1848 politikai programjának egyes sarkalatos pontjai mentén haladva kritizálta a Fideszt (béke helyett békétlenség, egyetértés helyett kevesek totális uralma a többség felett, szabadság helyett jogfosztás, stb.), majd a polgári szabadságjogok leépítésével vádolta a regnáló kormányzatot. Mesterházy Attila az országban uralkodó szociális válsághelyzetet összekötötte a kormány „nem ortodox” gazdaságpolitikájának kudarcával, lokális vonatkozásban pedig az esztergomi helyzettel (politikai döntésképtelenség, a közszolgáltatási és intézmény-fenntartási problémák, stb.), majd a politikai felelősség megállapításával sem maradt el: „Meggyes Tamás műve mindez. De nem egyedül ő a felelős. A Fidesz dölyfös és dilettáns politikája és személyesen Orbán Viktor okolható mindezért.” A helyi viszonyokkal az ország rossz gazdasági helyzetét, a nagy ellátórendszerek alulfinanszírozottságát és elégtelen működését állította párhuzamba Mesterházy, majd levonta a tanulságot: „Itt van az ideje a változásnak. És hamarosan eljön az ideje a rendrakásnak is. Itt Esztergomban, és az egész országban is.” A rendrakás kapcsán a jogállamiság helyreállítását, a magánélet és a vallásgyakorlás szabadságának tiszteletben tartását, az egészségügyi és szociális ellátás, valamint az oktatási rendszer helyzetének rendezését említette, mint sürgető feladatokat. Az MSZP elnöke a bátor és tehetséges nemzettel a gyáva és tehetségtelen kormány képét állította szembe, mely alkalmatlan a hatékony válságkezelésre, nem rendelkezik elég politikai bátorsággal a szükséges gazdasági lépések megtételéhez (ezekről azonban nem szólt bővebben). Mesterházy Attila a „Legyen béke, szabadság és egyetértés” üzenetének aktualitását hangoztatva biztosította hallgatóságát, hogy a köztársasági eszme ismét diadalmaskodni fog. Beszédének zárásaként a pártelnök 1848-at az egységes magyar nemzet születésének évéként, 2014-et pedig – utalva a következő országgyűlési választásra – az újjászületés évének nevezte.

Mesterházy beszédének vezérmotívumát egy erőteles kormánykritika és – miként Gyurcsány Ferencnél – a kormányfő személyes felelősségének hangsúlyozása adta, miközben a saját maga által képviselt irányvonalat a márciusi forradalom eszméire

épülő politikai programként igyekezett bemutatni, egyúttal egy kormányképes alternatíva lehetőségét hangsúlyozta. A beszéd tematikusan és kritikai élel szolt a kormány eddigi intézkedéseiról, ugyanakkor közel sem volt olyan gyújtó hangvételű, mint Vona Gábor, vagy olyan aktív ellenállásra szólító, mint Gyurcsány Ferenc beszéde.

Vágó Gábor beszéde

A Lehet Más a Politika ünnepi rendezvényén sem jelentek meg nagy tömegek, Vágó Gábor, az LMP kampányfőnöke a Pilvax közben szűkebb közönség előtt tartotta meg beszédét. Vágó ünnepi beszéd helyett (néhány utalást leszámítva) alig tízperces időkeretben szolt a hallgatóságához, melynek során aktuálpolitikai vonatkozású témákat érintett, s a kormányt, illetve az általa képviselt szemléletet bírálta. A párt kampányfőnöke a szociálpolitikától az oktatásügyön át a gazdaságpolitikáig számos kritikát fogalmazott meg a regnáló kormányzattal szemben, eközben a híres Tizenkét pontban foglaltak aktualitását hangoztatta. Külön kiemelte a politikával összefonódott korrupció intézményesedését, a torz hazai médiaviszonyokat, a hatalmon levők szociális érzéketlenségét, majd a jogállam leépítésével, a független demokratikus intézmények „beolvasztásával” és „igába hajtásával” vádolta a Fideszt. A kemény bírálatok megfogalmazása után tettekre szólította a hallgatóságot („március 15-e nem a szép szavak, hanem a tetteknek az ünnepe; nem kávéházban kell szidni a rendszert [...] hanem a sarkunkra kell állni, fölszegni a fejünket, és azt mondani, hogy elég volt a kiszolgáltatottságból”). A politikus a kiszolgáltatottságot, az egyre mélyülő társadalmi-szociális problémákat hangsúlyozta, miközben a kormány által kínált utat Malajzia és Banglades példájához hasonlította. Alternatívaként a tudást és a munkavállalói jogokat értéknek tekintő állam képét vázolta fel, utalva a köznevelési, a felsőoktatási reform és a Munka törvénykönyve körüli aggályokra, illetve a népszavazási kezdeményezésben szereplő kérdésekre.

Vágó zárásként pártjának népszavazási kezdeményezését a Márciusi Ifjak bátor vállalkozásához hasonlította, párhuzamot vonva a szabadság ügyéhez csatlakozó forradalmi tömegek és az LMP népszavazási kérdőívét aláírók között. (Eddig a szükséges egynegyede, mintegy 50 ezer aláírás gyűlt össze.)

Az LMP az ünnepi alkalmat alig burkoltan népszavazási kezdeményezésének szolgálatába állította. Tulajdonképpen maga az ünnepi beszéd is egy, a népszavazási kampányba illő, ünnepi frázisokkal tarkított sajtótájékoztató volt, mellyel a párt rövid és jól artikulált üzenetek útján minél szélesebb rétegekhez kívánt eljutni a sikerebb mobilizálás reményében. Az LMP-nek társadalmi támogatottságát, tagjainak és aktivistáinak számát, országos „lefedettségét” figyelembe véve nagy szüksége van a médianyilvánosságra, ha sikerrel akarja abszolválni az aláírásgyűjtés kritikus fázisát (nem beszélve arról az óriási kihívásról, amelyet egy érvényes és eredményes népszavazás követelménye támaszt).

Milla beszéd

Szükséges még kitérni az Egymillióan a Magyar Sajtószabadságért („Milla”) civil csoportosulás által a Ferenciek terére szervezett tüntetésre is, hiszen a baloldali ellenzék parlamenti erőivel szemben meglehetősen nagy tömeget volt képes mozgósítani. Ez azonban félsikernek bizonyult, mivel a szervezőknek, felszólalóknak nem sikerült egységes üzenetet, komolyan vehető programot megfogalmazniuk, az „alternatív köztársasági elnök” megválasztása pedig egyenesen komolytalanná tette a kezdeményezést. A mozgalmi jelleget öltő, javarészt online szerveződő tömeget elismert vezéralakok és kimunkált program hiányában (a „tizenkét pont” és az úgynevezett nemzeti minimum ugyanis nem tekinthető klasszikus értelemben vett programnak) inkább csak a hatalommal szembeni protesthangulat, a politikai pártokból való kiábrándultság és az egyre nagyobb társadalmi elégedetlenség tartja össze. Identitást formáló, csoporttudatot teremtő, azonosulási alapot kínáló tartós együttműködés azonban csak közösen vallott értékek és széleskörű konszenzust élvező program bázisán jöhet létre. A Milla tábora viszont rendkívül plurális, célkitűzéseit tekintve heterogén, értékrendjét tekintve fragmentált. Az alkalmi ügyek mentén formálódó „issue”-politizálás csak törékeny érdekszövetségek alapja lehet, politikai programban testet öltő, cselekvési tervvé konvertált szellemi potenciál és közösségformáló értékartikuláció hiányában pedig nem beszélhetünk tartós összefogásról. (Ugyanakkor a pártokkal szemben a mozgalmi létnek is megvannak a maga előnyei.) A felszólalók köre is azt jelzi, hogy a fókuszba került kérdések a kormányzati intézkedések legkonfliktusosabb területei mentén (médiaszabályozás, oktatási reform, házasság kérdése, hajléktalan-ellátás, stb.) kerülnek felszínre, ami szintén a protest-jelleget erősíti. Mindemellett

soraikban elvitathatatlanul megtalálható a baloldali-liberális nézeteket vallók népesebb táborra is, amit néhány ismertebb baloldali-liberális elkötelezettségű közszereplő jelenléte is tanúsított.

Összefoglaló

Összességében elmondható, hogy az ünnepi beszédekben ezúttal is túlsúlyos volt az aktuálpolitika dimenziója: míg a miniszterelnök a kormány törekvéseiben („gazdasági szabadságharc”, Alaptörvény védelme, szuverenitás kérdése) vélte felfedezni 1848 szellemi örökségét, addig az ellenzéki erők a forradalom eszmeiségét és vívmányait aktualizálva illették heves bírálatokkal a regnáló kormányt, ill. annak hatalomgyakorlási felfogását. Az elmúlt időszak legfőbb, politikai vitákat generáló kérdései rendre előkerültek, a megszokott kormánykritikával szemben pedig egyre harsányabbá vált a rendszerkritika hangja.

IRÁNYTŰ
INTÉZET